

наявність багатого внутрішнього світу, можливості для розвитку якого, до речі, в свою чергу відкриває самотність. Володіючи багатим внутрішнім світом, людина не відчуває себе самотньою.

Висновки. У літературі висвітлено особливості самотності, подано різноманітні точки зору на феномен самотності, на шляхи подолання трагізму самотності, на негативні та позитивні переживання, пов'язані з самотністю.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному та емпіричному дослідженнях психології самоствалення самотніх жінок та її психокорекції.

Список використаної літератури:

1. Гасанова, П. Г., Омарова, М. К. (2017). *Психология одиночества*. Киев: «Финансовая Рада Украины»
2. Корчагина, С. Г. (2008). *Психология одиночества*. Москва: МСПИ.
3. Покровский, Н.Е. (Ред.). (1989). *Лабиринты одиночества*. Москва: Прогресс.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

УДК: 373.3.015.3:159.922.7]-056.5

Сидорець Юлія Василівна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Початок навчання у школі є стресовою ситуацією в житті дитини, адже виникає необхідність адаптації до нових умов. В молодших школярів змінюється соціальне оточення, висуваються високі вимоги до особистісного та інтелектуального розвитку. Якщо молодшому школяру важко пристосуватися до таких вимог, виникає загроза дезадаптації. Шкільна дезадаптація – негативне явище, що стає на перешкоді до повної соціалізації дитини, гармонійного її розвитку як особистості, успішності в навчанні та загальній соціально-психологічній адаптації. Тож пошук шляхів подолання шкільної дезадаптації молодших школярів є важливою та актуальною проблемою для теорії і практики педагогічної науки.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Незважаючи на актуальність окресленої проблематики та важливість її вивчення, донедавна кількість нових наукових досліджень, присвячених

дезадаптації в учнів молодшого шкільного віку, була незначною. Зокрема, Н. І. Гуткіна та Л. І. Божович у своїх дослідженнях зосереджували увагу на вивченні проблеми дезадаптації молодших школярів. Цілісним підходом до проблеми шкільної дезадаптації вирізняються дослідження Б. М. Головка, О. А. Головка, В. Є. Кагана, О. Ю. Осадько та ін. На сьогодні тема дезадаптації дітей молодшого шкільного віку не втратила актуальності і привертає до себе увагу, як лікарів, так і психологів і педагогів (Мішталь, Н., 2018).

Мета наукової публікації. Вивчення основ проблеми дезадаптації молодших школярів та її психологічних особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Початок навчання у школі є складним та відповідальним етапом у житті кожного учня. Діти 6 – 7 років переживають психологічну кризу, яка є пов'язаною із необхідністю адаптації до школи. Адаптація розглядається вченими не лише як процес успішного функціонування у шкільному середовищі, але й як здатність до подальшого психологічного, соціального й особистісного розвитку. Тож, здійснюючи психологічну адаптацію дитини до школи, необхідно звертати увагу на наступні характеристики: відбувається зміна соціальної позиції дитини з дошкільника в учня; зміна соціального оточення школяра; Пристосування до нових вимог навчальної діяльності; зміна основної діяльності з ігрової на навчальну (Мішталь.Н., 2018).

П.В. Овчарова виділяє три форми шкільної дезадаптації, що мають різні причини, наслідки та локус скарг. Перша форма - несформованість елементів і навичок навчальної діяльності. Причиною цього є індивідуальні особливості інтелектуального розвитку, педагогічна занедбаність. Наслідком є погана успішність учня. Локус скарг: погана пам'ять, неухважність, погана успішність з усіх предметів, , учень, не дивлячись на те що знає відповідь, мовчить та боїться відповідати на уроках; невпевненість у собі; песимізм, тривожність, тривалість підготовки уроків, занижена самооцінка, пасивність; розчарування школою, пропуск уроків, втечі зі школи (Габузь, Ю. О.,2019).

Другою формою є несформованість мотивації до навчання, спрямованість на інші, позашкільні види діяльності. Причиною стає інфантилізм виховання, гіперопіка, несприятливі фактори, що зруйнували позитивну мотивацію (шкільні міжособистісні відносини, неадекватне оцінювання навчальної діяльності). Як наслідок, погана успішність і поведінка, не дивлячись на достатньо високий рівень пізнавальних здібностей. Локус скарг: тривога з приводу повільності, інертності, егоїстичності, неорганізованості, стомлюваності, некомунікабельності,

впертості, агресивності, озлобленості, страхів, брехливості (Габузь, Ю. О.,2019).

Третя форма шкільної дезадаптації – нездатність до довільної регуляції поведінки, уваги, навчальної діяльності. Причиною можуть бути особливості сімейного виховання (гіперпротекція або домінуюча гіпопротекція), той самий тип виховання в дитячому садочку і в початковій школі. Наслідок: неорганізованість, неуважність, залежність від дорослих, порушення спілкування, слабка успішність. Локус скарг: тривога з приводу особливостей поведінки, навчальної діяльності і спілкування дитини з ровесниками і дорослими, нетовариськість, замкненість, відсутність друзів; невміння дружити із ровесниками; погані відносини із учителями, дитину дразнять у школі; погані відносини між дітьми у сім'ї, тяжіння до «проблемних дітей» (Габузь, Ю. О.,2019).

У свою чергу Г. В. Колесова, виділяє наступні причини шкільної дезадаптації у молодших школярів, з якими у своїй роботі найчастіше зустрічається психолог:

- «неправильні» методи виховання у сім'ї;
- низький освітній рівень батьків;
- соціально незахищена сім'я школяра;
- проблеми у спілкуванні із дорослими;
- негативний статус у колективі однокласників;
- функціональна неготовність учнів до навчання у школі;
- неадекватне усвідомлення свого статусу серед однокласників;
- негативне ставлення педагога до учнів;
- неповна сім'я тощо (Мішталь, Н.,2018).

Психолого-педагогічними чинниками попередження та подолання шкільної дезадаптації учнів молодшого шкільного віку є організація роботи шкільного психолога та педагога на трьох рівнях: фізіологічному – робота з сім'єю, визначення оптимального режиму навантаження дитини, виявлення і лікування пограничних нервово-психологічних захворювань; на педагогічному – формування навичок самоконтролю, самоорганізації, робота з батьками, аналіз власної поведінки вчителя, розвиток пізнавальної активності учнів, рекомендації батькам, доброзичлива атмосфера, групові форми роботи, побудова навчання на грі та спілкуванні; на психологічному – робота з розвитку психічних процесів, консультативна робота з сім'єю, безумовне сприймання дитини батьками, вчителями, спеціальні бесіди з дитиною у ході яких необхідно встановити причини порушень навчальних навичок, розуміння та підтримка (Аносов, І. П.,2013).

Аналіз психологічних і педагогічних джерел дозволяє нам стверджувати, що попередження та подолання шкільної дезадаптації у молодших школярів має бути спрямоване на усунення причин, що її викликали

З початком навчання в школі збільшується коло спілкування дитини, розвивається її сензитивність, соціально перцептивні здібності, здатність переживати за іншого. Наявність перерахованих вище здібностей є однією з найважливіших складових адаптації учня в колективі. Успішна соціалізація надає молодшому школяреві можливість успішно підійти до наступної стадії розвитку. Тому рання діагностика підсистеми особистісного реагування і соціальних контактів надає можливість для пошуку причин дезадаптації дитини і своєчасної корекції дезадаптивного стану. Пошук дієвих засобів психолого-педагогічної підтримки вчителів та батьків сприятиме вирішенню проблеми шкільної дезадаптації.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що перший рік навчання визначає деколи все подальше шкільне й доросле життя дитини. У цей період школяр під керівництвом дорослих здійснює надзвичайно важливі кроки в своєму розвитку.

Отже, щоб допомогти дитині успішно адаптуватися й прийняти соціальну роль школяра, навчити спілкуватися з однолітками та дорослими, дати можливість набутти позитивного досвіду з подолання труднощів і стати в майбутньому успішною особистістю, треба докласти чимало зусиль і батькам, і вчителям, і психологам. Саме тому вчителям та психологу необхідно здійснювати індивідуальний підхід до учня, ураховуючи його можливості, щоб не послабити нервову систему, не занизити самооцінку й мотивацію до засвоєння знань; допомагати учням розвивати та реалізовувати свої здібності; сприяти формуванню в них пізнавальної мотивації, стійких цінностей та ідеалів.

Перспективою подальших досліджень вбачається подальше дослідження проблеми адаптації дитини молодшого шкільного віку до навчання у школі, проектування соціальної адаптації молодших школярів, характеристика корекційних програм.

Список використаної літератури:

1. Аносов І. П. Психолого-педагогічні чинники попередження та подолання шкільної дезадаптації молодших школярів [Електронний ресурс] / І. П. Аносов, Д. І. Аносова. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/6294/1/Nzvdpu_pp_2016_48_24.pdf.

2. Габузь Ю. О. Психологічні особливості шкільної дезадаптованості учнів початкової школи [Електронний ресурс] / Ю. О.

Габузь, Г. М. Ніщук // Молодий вчений. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2019_2\(1\)_35.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2019_2(1)_35.pdf).

3. Мішталь Н. Особливості дезадаптації учнів першого класу [Електронний ресурс] / Н. Мішталь. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11252/1/44Mi%C5%A1ta%C4%BA.pdf>

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ ЗАЗДРОСТІ В МОЛОДІ – КОРИСТУВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

УДК 159.923+616.89

Скомарівська Оксана Іванівна,

*студентка спеціальності 053 «Психологія»
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Популярною формою дозвілля сучасної молоді є ведення блогів та поширення у соціальних мережах селфі-світлин приватного життя. Щоденно завантажується понад мільйон фотографій, які за допомогою он-лайн оцінювання («лайків») здобувають свій публічний рейтинг. Мода на селфі викликає ряд занепокоєнь у психологів та психотерапевтів, а саме її розглядають як форму нехімічної адикції, з вираженими ознаками пристрасті, фанатизму, пошуком гострих відчуттів у виконанні фотографій, нав'язливих думок та фантазій щодо викладених світлин, їх рейтингу, зниженою критичністю щодо змісту світлин тощо. Більшість селфі-світлин демонструють радість, захват, щастя, благополуччя, красу, розкіш, тим самим витісняючи звичайні буденні реалії життя.

Селфі, як інструмент візуальної цифрової соціалізації, стає ще й інструментом соціальної ідентифікації. Проте слід зауважити, що створений «Я-образ» значною мірою відредагований, ідеалізований. Так, дисонанс між реальним «Я» і «Я-віртуальним» призводить до внутрішніх конфліктних переживань.

Деструктивними наслідками такого захоплення є підміна реального життя суб'єкта на віртуальне, вдаване публічне (створення успішної «Internet-story», за якою складають враження про особу, а не саме життя), бідність інтересів та осмисленості життя, негативний вплив на соціальну репутацію особистості у перспективі, дисморфічний розлад тощо.